

Dni európskeho kultúrneho dedičstva 2019

téma: Zdieľané dedičstvo

tlačová správa, 13. 8. 2019

termín: 1. – 30. september 2019

miesto: celé územie Slovenskej republiky

hostujúce mesto otváracieho ceremoniálu : Banská Štiavnica

otvárací ceremoniál: 5. september 2018 o 16.00 hod. v Kostole sv. Kataríny

odovzdávanie výročných cien revue Pamiatky a múzeá: 5. september 2018 o 12.00 hod. na Starom zámku

Dni európskeho kultúrneho dedičstva (DEKD) sú podujatím, ktoré vzniklo v roku 1985 z iniciatívy Rady Európy. Od roku 1999 je spoluorganizované Európskou úniou. Koná sa každý rok v mesiaci september v 50 štátoch Európy, ktoré podpísali Európsky kultúrny dohovor. Slovenská republika sa pripojila k usporiadateľom DEKD v roku 1993.

Cieľom DEKD je stimulovať záujem o európske kultúrne dedičstvo, zvyšovať povedomie o ňom, informovať verejnosť o potrebe chrániť ho, podporovať toleranciu voči iným kultúram a upozorniť na sociálne, politické a hospodárske výzvy odvetvia kultúry.

Tento cieľ je možné dosiahnuť cez sprístupnenie zvyčajne neprístupných pamiatok, prezentáciu bežne prístupných pamiatok „v inom svetle“, organizáciu seminárov, prednášok, výstav, turistických aktivít, súťaží a hier súvisiacich s historickým prostredím a jeho hodnotami. Svojou aktivitou sa do podujatia môžu prihlásiť štátna a verejná správa, územná správa, samosprávy miest a obcí, školy, cirkvi, mimovládne a neziskové organizácie, občianske združenia, súkromné inštitúcie, kultúrno-osvetové inštitúcie, majitelia alebo správcovia národných kultúrnych pamiatok a historických objektov, podnikatelia, ale aj aktívni občania.

Generálnymi partnermi podujatia sú Ministerstvo kultúry SR, Pamiatkový úrad SR a Slovenské národné múzeum. Hlavnými partnermi podujatia sú Fakulta architektúry STU v Bratislave, Pamiatky a múzeá, EkoFond SPP pre budúcnosť, Štátny archív v Trnave, Národný Trust a mesto Banská Štiavnica. Koordináciu aktivít na území Slovenskej republiky zabezpečuje ICOMOS Slovensko a Združenie historických miest a obcí Slovenska.

Odovzdávanie výročných cien revue Pamiatky a múzeá sa uskutoční 5. septembra o 12.00 hod. na Starom zámku v Banskej Štiavnici. Po ňom o 16.00 hod. sa bude konať v Kostole sv. Kataríny slávnostné otvorenie DEKD 2019. V celom mesiaci september budú prebiehať na území Slovenska v rámci DEKD 2019 rôzne kultúrne aktivity. Podmienkou je označenie miesta v čase ich konania logom DEKD. Do tohto ročníka bolo prihlásených viac ako 300 aktivít. Ich databáza je prístupná na stránke www.dekd.sk

V Banskobystrickom kraji sa uskutoční spolu 61 aktivít, napríklad:

- Slovenské banské múzeum, Fakulta BERG TU Košice, Združenie baníckych spolkov a cechov Slovenska a Banskoštiavnicko-hodrušský banícky spolok organizuje 5.9. o 10.00 hod. medzinárodnú konferenciu *Európske montánne dedičstvo – Európska banská cesta*. Uskutoční sa na Kammerhofskej 2 v Banskej Štiavnici.
- 5.9. o 19.00 hod sa uskutoční v Kultúrnom centre na Kammerhofskej 1 v Banskej Štiavnici *Slávnostný ťachtág*, ktorý plní neustále mimoriadne významnú kultúrno-spoločenskú funkciu, keď veľmi pôsobivým spôsobom prezentuje atmosféru niekdajšej svetoznámej banskoštiavnickej Alma mater, prvej vysokej školy technického charakteru na svete.
- 7.9. o 15.00 hod. organizuje Múzeum Andreja Sládkoviča v Krupine *Prechádzku mestom* s výkladom zameranú na kostoly a kaplnky.
- 14.9. o 17.00 hod. bude **Otvorený dom Deža Hoffmanna**. Sprístupnenie novo zrekonštruovaného rodného domu Deža Hoffmanna na adrese Pod Červenou studňou 10 v Banskej Štiavnici.
- 16.9. o 10.00 hod. organizuje Krajská knižnica Ľ. Štúra vo Zvolene besedu o vzniku a vývoji knihy s názvom *Tajomstvá knihy* spojenú s tvorivou dielňou pre deti.
- Dňa 26.9. o 8.00 hod. sa v Novohradskej knižnici v Lučenci uskutoční otvorenie výstavy obrazov Moniky Vozárovej s názvom *Folklor v srdci* spojená s prednáškou Mgr. Michaely Škodovej - etnologičky NMaG v Lučenci na tému: Ľudové tradície a zvyky obradového folklóru.
- 26.9. bude v Pohronskom múzeu v Novej Bani prednáška na tému **Spôsoby trávenia voľného času v „dlhom“ 19. storočí**. Predstavené budú spôsoby trávenia voľného času a druhy voľnočasových aktivít, ktoré sa tešili obľube v stredoeurópskom priestore.
- Národný Trust n.o. organizuje 28.9. o 10.00 hod. v roľníckom dome Jána Baláža v Bartošovej Lehôtke workshop s názvom *Ako obnoviť a zhotoviť slamenú strechu?* Cieľom je prostredníctvom praktického viacdňového tréningu naučiť vybraných záujemcov nielen teoretické ale i praktické základy tradičnej stavebnej technológie budovania slamených striech.

V Bratislavskom kraji sa uskutoční 29 aktivít, napríklad:

- 7.9. o 10.00 hod. pripravilo SNM – Historické múzeum na Bratislavskom hrade plenér *Kresba krajiny*. Martin Benka sa preslávil ako maliar krajiny. Ako kresliť v plenéri, citlivo vnímať okolie a prečo Martinovi Benkovi učarovala slovenská krajina a folklór vysvetlí výtvarníčka, lektorka a cestovateľka Juliana Mrvová. Pod jej vedením si môžete vyskúšať kresliť priamo v prírode. Na podujatie je potrebné sa objednať.
- Dňa 10.9. o 17.00 hod. organizuje Univerzitná knižnica v Bratislave prezentáciu kultúry, histórie, gastronómie mesta Burgas **Umenie a zážitok z regiónu mesta Burgas, perly Čierneho mora** prostredníctvom vernisáže výstavy obrazov Národnej akadémie výtvarných umení v Burgase „Odrazy“, vystúpenie džezovej formácie z Burgasu, degustácia vín a špecialít regiónu. Aktivita sa uskutoční v priestoroch Lisztovej záhrady, Lisztovho pavilónu a v Modrej študovni.
- 20.9. o 19.00 hod. organizuje Mesto Modra prehliadku Hornej brány mestského opevnenia s názvom **Modranské výhľady**. Ak chcete vedieť, komu a ako slúžili, vychutnať si zaujímavé výhľady na mesto, dozvedieť sa, ako vinohradníctvo ovplyvnilo tvár mesta, potom si túto prehliadku nenechajte ujsť.
- V Malackách sa 25.9. o 9.30 hod. v Gymnáziu na Ul. 1. mája 8 uskutoční workshop *Po stopách regionálnych tradícií: záhorácky kroj, vývoj, vplyvy, rozdiely... tvorivé dielne - výtvarné stvárnenie krojov Záhoria podľa "živého" modelu krojov jednotlivých obcí na Záhorí, tvorivé dielne - hrnčiarstvo, práca s hlinou.*

V Košickom kraji sa uskutoční 27 aktivít, napríklad:

- 7.9. o 10.00 hod. sa v Kláštore premonštrátov v Jasove uskutoční **Prehliadka s historičkami**, v rámci ktorej budú sprístupnené aj priestory, ktoré nie je možné bežne navštíviť.
- 14.9. o 9.00 hod. pripravilo OZ Hrad Markušovce **Deň otvorených dverí na stredovekom hrade v Markušovciach**.

- 15.9. o 15.00 hod. sa uskutoční v románsko-gotickom kostole vo Svinici *Festival starého umenia a histórie Abova*. Koncert dobovej hudby je spojený s množstvom sprievodných podujatí. V kultúrnom programe účinkujú profesionálne a amatérske zbory a súbory starej dobovej hudby a ich kombinácie. Súčasťou festivalu budú i rôzne sprievodné aktivity: ukážka spôsobu života v období stredoveku- dobová kuchyňa, remeslá a i., tvorivé dielne, výstava, prehliadka pamiatok spojená s výkladom.

22.9. o 9.00 hod. začne festival tradičného remesla *Paličkovanie, csipkeverés, koronki*, ktorý predstavuje krásu paličkovanej čipky a umenie jej tvorcov v Dome tradičnej kultúry Gemera na Betliarskej ulici 8 v Rožňave.

V **Nitrianskom kraji** sa uskutoční 46 aktivít, napríklad:

- Štátny archív v Nitre pripravil na 6.9. o 8.30 hod. *Medzinárodnú konferenciu a výstavu Archívy – klenoty regiónu*. Zahraniční archivári budú prezentovať dokumenty k dejinám Slovenska v ich archívoch a domáci prednášatelia budú hovoriť o najzaujímavejších dokumentoch z dejín regiónu.

- 15. 9. o 9.00 hod. pripravilo Tekovské múzeum *Deň otvorených dverí* v skalných obydlíach Brhlovce.

- **Lektorované prehliadky okrasnej historickej záhrady** sú pripravené na 21.9. o 14.00 hod. v Koniarovciach. Návštevníci sa musia vopred prihlásiť.

- Múzeum Jána Thaina v Nových Zámkoch organizuje 20.9. o 19.00 hod. „*Večer s Thainom*“ - aktivitu zahrňujúcu čítanie, kreslenie a večernú prehliadku expozícií s baterkami. Jej cieľom je podnietiť interaktívne myslenie a radosť z objavovania neznámeho.

V **Prešovskom kraji** sa uskutoční 14 aktivít, napríklad:

- Šarišské múzeum Bardejov pripravilo 1.9. o 15.00 hod. humorné divadelné predstavenie z prostredia slovenskej dediny v šarišskom nárečí pod názvom ***Kec chcu ženi vladnuc***.

- 8.9. o 13.00 hod. pripravilo Múzeum Zemplínske Hámre *Deň remesiel* - podujatie, ktoré vás vráti do čias minulých. Popoludnie je zamerané na pripomenutie si remesiel, ktorým sa v minulosti obyvatelia obce Zemplínske Hámre venovali. V priestoroch múzea a prilahlých vonkajších priestoroch si budú môcť návštevníci vyskúšať ľudové remeslá.

- Krajské múzeum v Prešove pripravilo na 26.9. o 10.00 hod. vedeckú konferenciu ***Šľachtické rody na východnom Slovensku v období stredoveku a novoveku***, z ktorej bude vydaný aj recenzovaný zborník.

- 27.9. o 9.30 hod. sa vo Vihorlatskej knižnici v Humennom uskutoční *Deň s Malým princom*. Existuje viacero verzií známej knihy Antoine de Saint Exupéryho Malý princ. Pripravená bude výstava všetkých verzií dostupných v knižnici, čítanie úryvkov a beseda o prečítanom. Žiaci budú spolu s Malým princom spoznávať planéty a ich obyvateľov, niektoré z nich si budú môcť aj vyrobiť. Ktovie, možno vytvoria aj celkom nový vesmír...

V **Trenčianskom kraji** sa uskutoční 41 aktivít, napríklad:

- 10.9. o 18.00 hod. sa začne v Klube Lúč na Ulici Kniežaťa Pribinu 197/3 v Trenčíne festival divadelnej tvorby ***Sám na javisku 2019***, ktorý potrvá až do nedele 15.9.

- 13.9. o 10.00 hod. sa na Ulici Gagarina 14 v Handlovej uskutoční *Umenie a zážitok v súkromnom múzeu*. Ján Procner je handlovský umelecký rezbár, zberateľ, pesničkár a hráč na hudobné nástroje s názvom trombity. Rozprávanie o baníctve v súkromnom múzeu bude aj o drevorezbách a príbehoch ich vyrezávania. Zároveň sa veľa dozviete o baníckom živote a predmetoch, ktoré ho sprevádzali. Podujatie sa koná dva týždne, od 13. do 27. septembra 2019. Účasť je potrebné nahlásiť vopred.

- OZ Trlica z Poruby pripravilo 14.9. o 10.00 hod. ***Tajomstvo Uhré sypárne***. Spoznajte tajomstvo sypárne. Čo to bolo? Na čo slúžila? Čo sa v nej dialo? Aké náradie a nástroje sa pri tom používali? Ako si jednoduchí roľníci dôvtipne uľahčili život? Toto a ešte viac sa dozviete na prehliadke s výkladom na hornom konci obce Poruba o 10.00, 13.00 a 16.00 hod.

- Spolok Ovocný strom pripravil 27.9.2019 o 15.00 hod. komentovanú exkurziu *Spoznávajte Bielokarpatské sady a staré odrody ovocných drevín* v sade Španie v Novej Bošáci.

V **Trnavskom kraji** sa uskutoční 75 aktivít, napríklad:

- 7.9. o 10.00 hod. sa v Mudrochovom mlyne uskutoční aktivita s názvom **Ak chceš, tak nás nájdeš**. Obnova včelína bola zrealizovaná s finančnou podporou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky. Mudrochov mlyn nemá otváracie hodiny, avšak v rámci DEKD 2018 si jeho návštevu viete dohodnúť u vlastníka.
- 15.9. o 14.00 hod. sa uskutoční komentovaná prehliadka na národnej kultúrnej pamiatky Židovský cintorín v Hlohovci pod názvom **Po stopách Dávidovej hviezdy**. Návštevníci budú mať možnosť prezrieť si domu smútku z 19. storočia, kde je umiestnená expozícia o dejinách židovskej komunity v Hlohovci.
- 25.9. o 18.00 hod. sa uskutoční samostatný koncert Speváckeho zboru sv. Juraja, nevšedné spojenie hmotného a duchovného dedičstva s cieľom ponúknuť "umenie a zážitok" návštevníkom Žitnoostrovského múzea v Dunajskej Strede. Aktivita má názov **Zborový spev ako európske kultúrne dedičstvo**.
- 30.9. o 9.00 hod. sa uskutoční v Divadle Jána Palárika v Trnave vedecká konferencia **Kultúrne dedičstvo 2019: Divadlo v umení / umenie v divadle**. Voľba témy konferencie korešponduje nielen so zameraním tohtoročných Dní európskeho kultúrneho dedičstva, ale je tiež spojená s blížiacim sa 30. výročím Nežnej revolúcie, kde zohrali divadelníci jednu z hlavných rolí.

V **Žilinskom kraji** sa uskutoční 28 aktivít, napríklad:

- 10.9. o 16.00 hod. sa v Krajskej knižnici v Žiline uskutoční workshop **Kreslené Čičmany**. Odkiaľ pochádza motív na domoch v Čičmanoch? Príďte si s nami nakresliť vlastnú Čičmiansku chalúpku a dozviete sa o Čičmanoch viac.
- 18.9. o 10.00 hod. sa uskutoční **Deň otvorených dverí** v Oravskej knižnici Antona Habovštiaka v Dolnom Kubíne s prezentáciou činnosti a priestorov knižnice, ktoré nie sú návštevníkom bežne prístupné (akvizícia a spracovanie fondu, administratívne priestory, metodika, sklady literatúry, podkrovie). Účastníci prehliadky sa dozvedia zaujímavosti z histórie knižnice i budovy, v ktorej sídli.
- Mestská knižnica v Kysuckom Novom Meste pripravila 20.9. o 10.00 hod. prednášku **Ikony**. Krátke prednášky pre žiakov ZŠ a SŠ na tému Ikony architektúry, maliarstva a sochárstva spojené s čítaním s porozumením, súčasťou prednášky budú informácie o európskom kultúrnom dedičstve a o regionálnych ikonách spojené s prechádzkou do mesta.
- 21.9. o 17.00 hod. sa v Rosenfeldovom paláci v Žiline uskutoční prehliadka pod názvom **Oživená história Rosenfeldovho paláca**. Cieľom prehliadky bude zoznámenie sa s kultúrnou pamiatkou, návštevníci budú cestovať v čase. Naskytné sa im pohľad na celý prierez dejín paláca. Sprievodcovia budú prezlečení v dobových kostýmoch a interaktívnou formou predstavia obyvateľov.

V Prievidzi, dňa 13. augusta 2019

Spracovala: Ing. arch. Silvia Petrášová, PhD.
hlavný koordinátor DEKD na Slovensku